

JAARVERSLAG 2023
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE GEVANGENIS TE TURNHOUT

Inhoud

1. De commissie van toezicht	1
1.1. Samenstelling	1
Samenstelling CvT	1
Samenstelling KC.....	1
1.2. Werking.....	1
1.3. Behandeling van verzoeken van gedetineerden.....	3
1.4. De commissie van toezicht in cijfers	4
De maandelijkse commissievergadering	4
De wekelijkse bezoeken.....	5
2. De penitentiaire inrichting	6
3. Het toezicht.....	6
3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's.....	6
Grondslapers	6
Geïnterneerden	7
Infrastructuur	9
3.2. Transversaal thema van het jaar 2023: staking en minimale dienstverlening	10
De grieven van het personeel	11
Het verloop van stakingsaanzegging tot staking	12
4. Het beklagrecht	13
5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2023...	16
6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2024	17
Meten is weten	17
Thematische bevraging.....	17
Samenstelling van de commissie.....	17

1. De commissie van toezicht

1.1. Samenstelling

Samenstelling CvT

Naam		Functie in CvT
Stijn MANNAERT	Politierechter	Voorzitter CvT
Lieve VANERMEN	Arbeidsrechter	Ondervoorzitter CvT
Sven ARDUWIE	Assistent rechterlijke orde	Secretaris
Vincent ANDRIES	Parketmagistraat	Lid
Frank CAVENS (*)	Ingenieur	Lid
Caroline DECEUNINCK	Vroedvrouw, lector	Lid
Luc GROOTEN (*)	PBA, gepensioneerd	Lid
Jozef PEETERS	Ere-advocaat	Lid
Jean ROOVERS	Arts	Lid
Bernd STINKENS	Criminoloog	Lid
Luc VAN BOGAERT	Rijschooldirecteur	Lid
Eduard VAN HOLLEBEKE (**)	Arts	Lid
Guido WILLEMS	Leraar, gepensioneerd	Lid

(*) *nieuwe leden in 2023*

(**) *aftredend lid in 2023*

Samenstelling KC

Naam		Functie in KC
Lieve VANERMEN	Arbeidsrechter	Voorzitter KC
Caroline DECEUNINCK	Vroedvrouw, lector	Lid KC
Bart WEYTJENS	Consultant	Lid KC

1.2. Werking

Een commissielid bezoekt de gevangenis minstens één keer per week.

De CvT houdt ook toezicht tijdens stakingen. Dit toezicht kan maar moet niet noodzakelijk samenvallen met de wekelijkse rondgang. De commissaris die toezicht houdt gebruikt daarvoor de checklist die door de CTRG ter beschikking wordt gesteld.

Enkel dankzij de goede contacten met de rechterlijke orde in Turnhout kan de CvT haar opdrachten waarmaken, d.w.z. vergaderen, dossiers bewaren, secretariaat huisvesten...

Na toezending van de dagorde voor de maandelijkse vergadering, door de secretaris aan de leden, vergadert de CvT Turnhout elke 2e woensdag van de maand om 17u30 in gebouw Academia (Kasteelplein 11, 2300 Turnhout) waar ook de Arbeidsrechtbank en het Vredegerecht zijn gehuisvest.

Vaste punten op de agenda zijn:

- verslagen van de rondgangen,
- stand van zaken van de klachtencommissie,
- stand van zaken SPOC IT,
- vragen en antwoorden gevangenisdirectie,
- adviezen en informatie van de CTRG; belangrijke data en deadlines,
- info en pers,
- op te volgen,
- planning rondgangen.

Tijdens de maandelijkse vergadering brengen de maandcommissarissen verslag uit van hun bevindingen tijdens de rondgang. Aan het einde van de maandelijkse vergadering plannen we de bezoeken aan gedetineerden voor de komende weken in.

De voorzitter en de secretaris verzamelen alle vragen om verduidelijking en stellen die per mail aan de directie. De contacten tussen de CvT en de directie van de gevangenis verlopen constructief en worden als aangenaam ervaren.

Het is de intentie van de CvT om de frequentie van de vergaderingen tussen de voorzitters van CvT-KC met de directie van de gevangenis naar 4x per jaar te brengen. Ook zullen we de directie van de gevangenis uitnodigen voor de maandelijkse commissievergadering.

De directie van de gevangenis meldt alle ernstige incidenten (zware agressie, opstand, brand, etc...) onmiddellijk per e-mail aan de voorzitter en de secretaris van de CvT.

1.3. Behandeling van verzoeken van gedetineerden

De secretaris leegt wekelijks de brievenbussen met rapportbriefjes, gericht aan CvT-KC. Naast de aanwezige brievenbussen kan een gedetineerde ook de CTRG contacteren door middel van een brief of telefonisch. Het verzoek om een gedetineerde te bezoeken komt doorgaans van de gedetineerde zelf. Het komt voor dat familieleden van een gedetineerde rechtstreeks CTRG aanschrijven, hetzij per brief hetzij per email. Deze info komt dan via de secretaris terecht bij de maandcommissaris.

Per gedetineerde stelt de secretaris een dossier samen met daarin zijn rapportbriefjes, de verslagen, uittreksels van de communicatie met de directie enz. De secretaris bundelt de dossiers en zorgt ervoor dat ze terechtkomen bij de maandcommissaris van dienst. Dossiers worden zowel fysiek als digitaal in SharePoint bewaard.

Prison Cloud en Just Prison zijn niet geïnstalleerd in de gevangenis van Turnhout. Mogelijks zal dat in de toekomst veranderen.

De maandcommissarissen gaan in gesprek met de gedetineerden om zicht te krijgen op hun grieven en bespreken welke acties er zouden kunnen uit voortvloeien. Deze gesprekken vinden plaats in een gesprekslokaal zonder toezicht. In sommige gevallen worden de gedetineerden ook op cel gezien.

De grieven kunnen als volgt gecategoriseerd worden:

Categorie	Aantal grieven
Medische zorgen / gezondheidszorg	88
Verzoek van CvT / KC / CTRG / BC	85
Detentieomstandigheden	79
Andere of onbekend	63
Bejegening	54
Contacten met de buitenwereld	38
Orde-, tucht- en veiligheidsmaatregelen	24
Externe rechtspositie	24
Regime en activiteiten	22
Werk	13
Controlemaatregelen en maatregelen van rechtstreekse dwang	2
Totaal	492

De maandcommissarissen geven hun verslag met daarin eventuele aanbevelingen (zoals het bevragen van de directie) per mail door aan de secretaris.

Bij het wekelijks bezoek voert de maandcommissaris ook een gesprek met de dienstdoende PA. Incidenten van de afgelopen periode, verzuchtingen van het bewakend kader, eventuele wijzigingen in de regimes en de getalsterkte komen aan bod.

In 2023 is er een grote groep nieuwe PBA's in dienst getreden. Oudere PBA's verlieten het kader en gingen met pensioen waardoor er een enorme bagage aan kennis verloren ging. Omdat de groep nieuwkomers (meestal met een contractuele aanstelling en zonder opleiding) zo groot was, werd het een enorme uitdaging om dezen te integreren en hen het reilen en zeilen van het gevangeniswezen bij te brengen.

1.4. De Commissie van Toezicht in cijfers

De maandelijkse commissievergadering

Aanwezigheid maandelijkse commissievergadering													
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
Vincent ANDRIES	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Sven ARDUWIE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	11
Frank CAVENS	/	/	/	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	7
Caroline DECEUNINCK	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	5
Luc GROOTEN	/	/	/	/	/	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	5
Stijn MANNAERT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	10
Jozef PEETERS	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11
Jean ROOVERS	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
Bernd STINKENS	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	6
Luc VAN BOGAERT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12
Eddy VAN HOLLEBEKE	-	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	/	/	/	/	5
Lieve VANERMEN	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	9
Bart WEYTJENS	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12
Guido WILLEMS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0

/ : op dat moment geen lid

Bijkomend mochten we onderstaande personen verwelkomen op de maandelijkse commissievergadering:

Juni

Sven Dirx, beleidscoördinator bij het Agentschap Justitie & Handhaving van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, die een uiteenzetting gaf op basis van een Powerpoint presentatie.

November

Marc Nève, voorzitter CTRG, nam deel aan de maandelijkse commissievergadering.

December

Sofie Helsen, coördinatrice van de Nederlandstalige commissies van toezicht, nam deel aan de maandelijkse commissievergadering en zal ook een maandcommissaris vergezellen tijdens zijn wekelijkse rondgang.

De wekelijkse bezoeken

Aantal wekelijkse bezoeken	
Vincent ANDRIES	2
Sven ARDUWIE	3
Frank CAVENS	5
Caroline DECEUNINCK	2
Luc GROOTEN	9
Stijn MANNAERT	4
Jozef PEETERS	7
Jean ROOVERS	13
Bernd STINKENS	3
Luc VAN BOGAERT	7
Eduard VAN HOLLEBEKE	2
	57

2. De penitentiaire inrichting

	Opper- vlakte	Hoogte	Raam	Toilet	Lavabo	Oproep- systeem	Camera
Vleugel A/B							
3 monocellen	3,0 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	ja	lampje	
87 monocellen	2,5 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	ja	lampje	
32 duocellen	2,5 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	ja	lampje	
2 strafcellen	2,5 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	nee	lampje	1 cel
Vleugel C							
3 monocellen	2,5 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	ja	lampje	
8 duocellen	2,5 x 4	3,2	0,8 x 1	ja	ja	lampje	
Vleugel D							
8 duocellen	3,0 x 4,5	3,1	1,4 x 1	ja (*)	ja (*)	intercom	
56 duocellen	2,7 x 3,8	3,1	1,4 x 1	ja (*)	ja (*)	intercom	
7 monocellen (BD)	2,7 x 3,8	3,1	1,4 x 1	ja (*)	ja (*)	intercom	
2 strafcellen	2,7 x 3,8	3,1	1,4 x 1	ja	nee	intercom	ja

(*) cel met afgescheiden sanitair (lavabo + toilet)

3. Het toezicht

3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's

Grondslapers

De problematiek van de grondslapers in de gevangenis van Turnhout raakt niet opgelost. Het voorbije jaar piekte het aantal grondslapers andermaal.

Hierbij dient in acht genomen te worden dat PI Turnhout een arresthuis is met opnameplicht.

Onnodig op te merken dat deze toestand onhoudbaar is voor de gedetineerden en onwerkbaar voor het personeel.

De CvT bewondert de inspanningen en de creativiteit die het personeel zich getroost door grondslapers zo snel als mogelijk een bed aan te bieden.

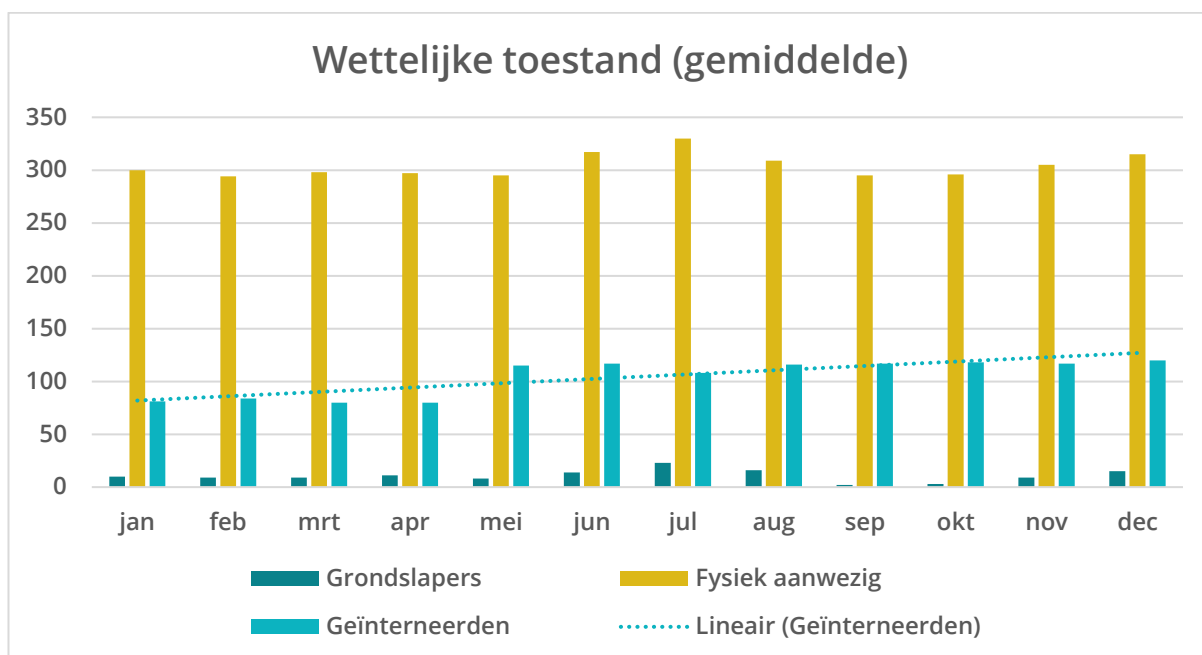

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Grondslapers	10	9	9	11	8	14	23	16	2	3	9	15
Populatie (totaal)	300	294	298	297	295	317	330	309	295	296	374	385
Strafonderbreking- Elektronisch toezicht (SO-ET)											69	70
Populatie (fysiek aanwezig)	300	294	298	297	295	317	330	309	295	296	305	315
Waarvan geïnterneerd	81	84	80	80	115	117	108	116	117	118	117	120

Geïnterneerden

De aanduiding van de gevangenis van Turnhout als ABM heeft geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal geïnterneerden.

In mei is het aantal geïnterneerden toegenomen van 80 naar 120 personen. Hiervoor was het noodzakelijk om de monocellen van vleugel A te wijzigen in duocellen. Een groot aantal geïnterneerden werd ondergebracht in duocellen. Dit heeft een negatieve invloed op het welzijn van deze kwetsbare groep. Daardoor kunnen de spanningen op vleugel A en B toenemen.

Zorgteam

Het kader van het zorgteam is medio 2022 vastgelegd op 31 VTE. Voorheen was dat 7,4 VTE. Het werd berekend met de norm van 0,33 VTE per patiënt. Er werd geteld op gemiddeld 95 patiënten.

De populatie geïnterneerden is sinds medio 2023 evenwel toegenomen tot gemiddeld 120. Bijkomend volgen de zorgmedewerkers ook nog eens gemiddeld 10 niet-geïnterneerde personen met een psychiatrische kwetsbaarheid of zorgnood op.

Tevens maakt een psychiater deel uit van het zorgteam.

Het kader is momenteel, alle profielen samen, opgevuld tot 16,87 VTE, waarvan 7 personen in hun stagejaar (m.a.w. minder dan 1 jaar bezig).

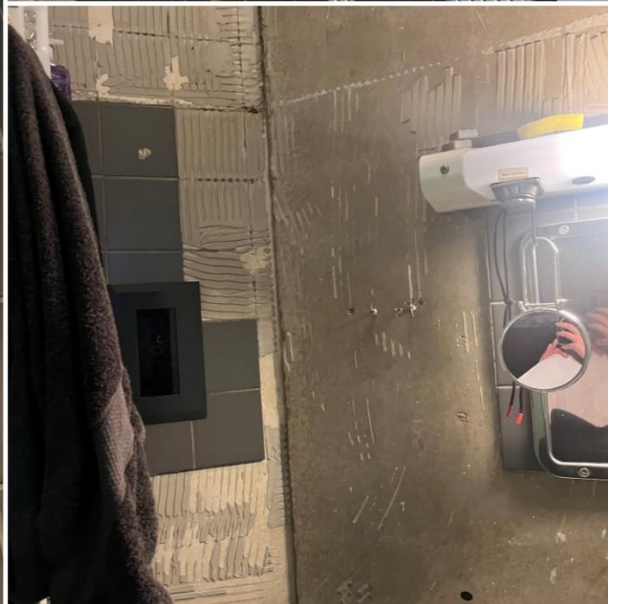
	In dienst	In dienst sinds 1 april 2022	Streefdoel
<i>Psycholoog</i>	1	0	2
<i>Maatschappelijk assistent</i>	1	0	3
<i>Ergotherapeut</i>	2	1	4
<i>Opvoeder</i>	6	4	10
<i>Psychiatrisch verpleegkundige</i>	9	5	14

Opmerking: de optelsom van de profielen geeft 33. Het verschil zit in het gegeven dat 1 VTE quasi nooit een arbeidsritme van 100% maar van 95% telt.

Infrastructuur

De gebreken gerapporteerd in het jaarverslag 2022 zijn er vandaag nog steeds.

De nieuwe vleugel (D) vertoont nog steeds gebreken. We zien geen enkele verbetering met betrekking tot de doucheruimte. De verluchting is zeer ondermaats te noemen. De tegels aan de muren werden niet vervangen, de plafonds brokkelen af.

3.2. Transversaal thema van het jaar 2023: **staking en minimale dienstverlening**

In vergelijking met het jaar 2022 heeft het gevangenispersoneel in het jaar 2023 acht keren gestaakt.

Het komt de CvT niet toe zich moraliserend uit te laten over de oorza(a)k(en) en de frequentie van de stakingen.

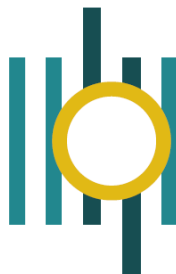
Toch een bedenking/vraag: zou één en ander het gevolg kunnen zijn van de quasi structurele overbevolking binnen de gevangensmuren die nagenoeg endemisch is?

Anderzijds hoeft het geen betoog dat de gedetineerden het eerste slachtoffer van het stakingswapen zijn.

Is hun toestand in een grotendeels verouderd en overbevolkt gebouwencomplex sowieso al weinig benijdenswaardig, stakingen leiden er onvermijdelijk toe dat deze nog penibeler wordt en een aantal basisrechten onherroepelijk geschonden worden.

Wandelen op de koer schiet erbij in, net als het ontvangen van bezoek. Niet zelden hebben gedetineerden één en ander aangekaart bij de CvT. Op vrijdag 22 september 2023 brak er zelfs een heuse opstand uit. Het moet dan ook beslist geen pretje geweest zijn om tijdens de warme zomermaanden de ganse dag op cel te blijven.

Tegelijk dient evenwel vastgesteld dat directie en werkwillig personeel getracht hebben om in penibele omstandigheden 'de gevangenis te laten draaien'. Zij verdienen hiervoor beslist een pluim. In de steek gelaten door (lokale en federale) overheid en maatschappij 'houden zij de boel draaiende'. Zonder de inspanningen van 'mensen van goede wil' stort dit systeem dan ook in elkaar.

	Stakingsdagen							
	11 jan	8 mrt	10 mrt	22 mei	25 sep	26 sep	5 okt	12 dec
3 maaltijden (1 warme)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bezoek	-	-	-	-	-	-	-	-
Bibliotheek	-	-	-	-	-	-	-	-
Consulaire vertegenwoordiger	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Contact advocaten	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Contact geestelijke verzorger	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓
Douche	(v)	(v)	(v)	(v)	(v)	(v)	(v)	(v)
Fatik, vestiaire, onderhoud	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kantinebedeling	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lakensverversing	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Medische zorg	✓	(*)	(*)	(*)	✓	✓	(*)	✓
Postbedeling	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PSD	✓	(*)	(*)	(*)	-	(*)	-	✓
Sportactiviteiten	-	-	-	-	-	-	-	-
Telefoon	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Transfers	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
Uitgangsfaciliteiten	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
Uithalingen rechtbanken	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
Wandeling	(1)	(1)	(1)	(1)	-	-	-	(1)
Werkhuis	-	-	-	-	-	-	-	-
Zorg individueel	✓	(*)	(*)	(*)	-	(*)	-	✓
Bijstand politie	ja	ja	neen	ja	ja	ja	ja	neen
Aantal manschappen	4	6	0	8	7	8	7	0

(*) enkel dringende

(v) verplaatst

(1) één wandeling i.p.v. twee

De grieven van het personeel

De commissie heeft geprobeerd een beeld te vormen van de grieven van de stakende personeelsleden door contact op te nemen met twee vakbondsafgevaardigden van het bewakingspersoneel.

Van een van hen mocht zij een antwoord ontvangen.

- 11 januari: er werd gestaakt naar aanleiding van een stakingsaanzegging van de vakbonden voor de federale overheidsdiensten, voor een herwaardering van de baremaschalen en een dertiende maand voor de laagste salarissen in de overheidsdiensten.
- 8 en 10 maart: vanaf maandag 6 maart 2023 tot en met vrijdag 10 maart 2023 was er een federale actieweek voor de openbare diensten, tegen de onderfinanciering en -bezetting van de overheidsdiensten en de pensioenplannen van de regering.
- 22 mei: /
- 25 september: protest tegen overbevolking in de gevangenissen.
- 5 oktober: het gemeenschappelijk vakbondsfront organiseerde een actiedag met als thema 'het recht op collectieve actie'.
- 12 december: manifestatie tegen plannen van de Europese Commissie inzake stabiliteitspact en groeipact.

Het verloop van stakingsaanzegging tot staking

- 10 dagen tussen stakingsaanzegging en eventuele actie;
- Overleg met vakorganisaties binnen 4 werkdagen na aanzegging;
- Notulen van overleg binnen 3 werkdagen na beëindigen overleg;
- In geval van akkoord: protocol (gemotiveerd advies met voorwaarden en modaliteiten van uitvoering, uiterlijk 1 maand na afsluiten BOC)
- Bij uitblijven van akkoord: de vakorganisaties laten het Directoraat-Generaal en inrichtingshoofd weten of hun leden gaan staken.

Als men beslist te staken, dan moeten de personeelsleden die wensen te staken ten laatste 72u voor aanvang van de staking een intentieverklaring indienen. Op basis daarvan maakt de gevangenisdirectie een inschatting van noodzaak van politionele ondersteuning en welk regime men kan aanbieden.

Volgens de gevangenisdirectie blijkt uit ervaring dat op de dag van de staking zelf nog een aantal werknemers uitvallen vanwege ziekte, uitzonderlijk verlof en dergelijke.

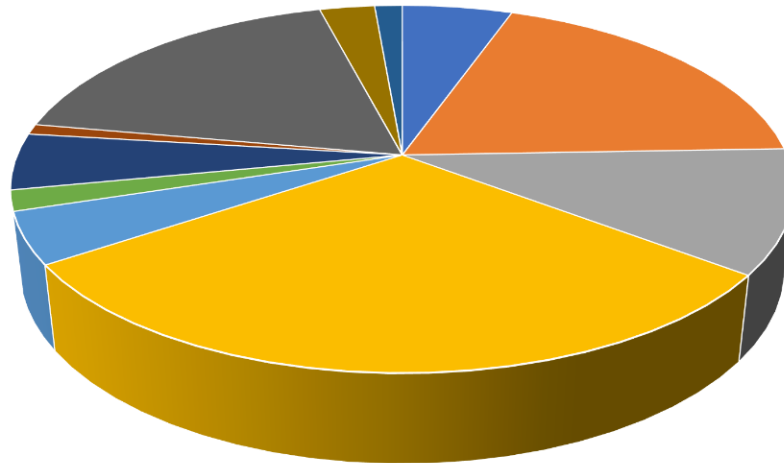
4. Het beklagrecht

De klachtencommissie ontving 236 klachten in 2023. Het betreft opnieuw een aanzienlijke stijging (+37%) van het aantal klachten ten opzichte van het vorige jaar. De alleenzettelend rechter nam 219 beslissingen en 2 beslissingen werden genomen door de voltallige commissie, voor een totaal van 221 beslissingen. In 2 dossiers werd er bemiddeld door een bemiddelaar, dit wil zeggen een lid van de Commissie van Toezicht. Gemiddeld zitten er 27 dagen tussen de ontvangst van een klacht en het nemen van de beslissing; tussen een beslissing en de betekening ervan gemiddeld 1 dag.

Aard van de beslissingen:

- klachtafstand: 12
- geheel of gedeeltelijk gegrond: 42
- geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming: 24
- geheel of gedeeltelijk onontvankelijk: 67
- geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; geheel of gedeeltelijk gegrond: 10
- geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming: 4
- geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; ongegrond: 11
- geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond: 2
- ongegrond: 40
- ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond: 6
- ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming: 3

KC: beslissingen

- Klachtafstand
- Geheel of gedeeltelijk gegrond
- Geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming
- Geheel of gedeeltelijk onontvankelijk
- Geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; geheel of gedeeltelijk gegrond
- Geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming
- Geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; ongegrond
- Geheel of gedeeltelijk onontvankelijk; ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond
- Ongegrond
- Ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond
- Ongegrond; geheel of gedeeltelijk gegrond; tegemoetkoming

De klachtencommissie vernietigde meerdere tuchtbeslissingen genomen ten aanzien van een geïnterneerde. De ontoerekenbaarheid van de geïnterneerde is hierbij het uitgangspunt. De directie moet dan ook motiveren waarom ze de feiten wel toerekenbaar acht. De vraag die zich stelt is of de persoon op het moment van de feiten helder en bewust was, en dus over vrije wil en oordeelsvermogen beschikte, en er bewust voor gekozen heeft de feiten te plegen. De klachtencommissie oordeelde reeds meermaals dat, met een verwijzing naar de toestand van de geïnterneerde op het ogenblik van de tuchtrechtelijke hoorzitting, de directie zich niet uitspreekt over diens toestand op het ogenblik van de feiten, waardoor de motivering niet afdoende is. De klachtencommissie stelt hierbij vast

dat het rapport aan de directeur veelal zo summier is dat de directeur vaak over zeer weinig inlichtingen beschikt om zich over de toestand van de geïnterneerde, op het ogenblik van de feiten, uit te spreken.

De leden van klachtencommissie zijn allen vrijwilligers. Zij streven ernaar om alle klachten zo snel mogelijk te behandelen. De aanzienlijke stijging van het aantal klachten brengt echter met zich mee dat de tijd die moet gespendeerd worden aan professionele taken en het vrijwilligerswerk niet altijd in balans is. Er zal in de toekomst geëvalueerd moeten worden of de huidige samenstelling van de klachtencommissie niet moeten worden bijgestuurd waarbij meerdere juristen de functie van voorzitter op zich kunnen nemen.

Op suggestie van de CTRG werd een systeem uitgewerkt om bij ontvangst van de klachten meteen de ontvankelijkheid ervan te beoordelen. De voorzitter van de klachtencommissie nam deze taak op zich. Wanneer de klacht onontvankelijk leek, werd aan de maandcommissaris gevraagd klachtafstand te laten acteren waarna de klacht verder kon worden behandeld door de maandcommissaris. De rechtspraak is inmiddels in die zin geëvolueerd dat de 'beslissing genomen door of namens de directeur' een steeds ruimere toepassing krijgt. Er zal in de toekomst worden nagegaan of deze werkwijze nog zinvol kan worden verdergezet.

Meermaals per jaar hebben de voorzitter van de Commissie van Toezicht en de voorzitter van de klachtencommissie een gesprek met de directie. Tijdens deze overlegmomenten komen verschillende aspecten aan bod waarbij het belangrijk is duidelijkheid te verschaffen aangaande de verschillen die elke functie met zich meebrengt.

De klachtencommissie is de jurist van de CTRG opnieuw zeer erkentelijk voor haar onmisbare ondersteuning.

De 'klachtencommissie' an sich blijft een vast agendapunt op de maandelijkse vergadering van de commissie van toezicht, zodat alle leden voeling houden met de werking ervan.

5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2023

In De Tijd van 5 maart 2024¹ liet journalist Bart Haeck volgende commentaar optekenen:

'Gevangeniszen zijn gemaakt om te verhinderen dat wie erin zit zomaar buiten raakt. Sinds maandagochtend is in zeven gevangeniszen in ons land ook het omgekeerde bezig: je raakt er niet meer in, zelfs al heeft een rechter beslist dat je achter de tralies hoort.

Het probleem is niet nieuw en gaat over een kerntaak van de overheid. In de Belgische gevangeniszen zitten vandaag meer dan 12.000 gedetineerden, terwijl er maar plaats is voor 10.700. Federaal minister van Justitie Paul Van Tigchelt (Open VLD) stelde maandag een noodgreep voor om de situatie te verlichten: gedetineerden langere verloven toekennen om de gevangenispopulatie met 300 mensen te verkleinen.

Zowel het cijfer als de maatregel zelf toont dat het om oplapwerk gaat. De oplossing is niet structureel en ze is niet groot genoeg. De grote vraag is dan ook of de cipersvakbonden de ingreep genoeg vinden om een zoveelste staking af te blazen.

Twee problemen liggen aan de basis van de overbevolking. In de Belgische gevangeniszen zitten naar schatting 1.000 mensen die geestesziek zijn en ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard. Zij horen eigenlijk thuis in een forensisch psychiatrisch centrum.

Het andere probleem is dat de federale regering de straffen onder drie jaar opnieuw uitvoert, iets wat jarenlang niet gebeurde.

(...)'

De drie hoger vermelde bevindingen van de CvT (cf. 3.1) sluiten naadloos aan bij deze commentaar: 1° op de grond moeten slapen is niet compatibel met humane detentie; 2° geïnterneerden horen niet thuis in de gevangenis: verschillende ministers van Justitie hebben dit reeds herhaaldelijk op de publieke bühne verklaard en 3° gebrekkige infrastructuur.

De CvT onderschrijft hoger geciteerde commentaar dan ook integraal en heeft derhalve in deze slechts één aanbeveling. Deze is niet gericht aan de directie en

¹ <https://www.tijd.be/opinie/commentaar/gevangen-in-traagheid/10531092.html>

evenmin aan het gevangenispersoneel, wél aan de maatschappij. Humane detentie is immers een collectieve verantwoordelijkheid.

Voer versneld uit wat werd beslist. Maak derhalve bij voorrang geld vrij voor de bouw/opening van detentiehuisen en FPC's. Legitimeer (de toch wel opmerkelijke stijging van) het verblijf van geïnterneerden in de (Afdeling Bescherming van de Maatschappij van de) gevangenis Turnhout niet door, hoe lovenswaardig ook, een toename van het zorgpersoneel. De cellulaire verblijfsaccomodaties in de ABM-Turnhout is immers niet aangepast aan de zorgnoden van de geïnterneerden en bovendien grotendeels verouderd.

6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2024

Metten is weten

De CvT wenst in te zetten op een systematische bevraging van de voornaamste indicatoren (populatie, tucht, grondslapers, ...) om zo tot een vollediger begrip te komen van de situatie in de gevangenis. Het verzamelen en analyseren van deze data zal ons toelaten trends te identificeren. De CvT wenst zo bij te dragen aan het ontwikkelen van beleidsbeslissingen die onderbouwd worden door concrete cijfers.

Thematische bevraging

De CvT wenst in te zetten op een verdere verfijning van de structurele informatievergaring.

Samenstelling van de commissie

De CvT acht haar huidige samenstelling als al te eenzijdig en te weinig een weerspiegeling van de samenleving en streeft daarom naar diversificatie met als doel een evenwichtige en inclusieve vertegenwoordiging.